

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

**ZAKON
O POREZU NA UGLJOVODONIKE U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE**

Sarajevo, decembar 2019. godine

PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO SKRAĆENOM POSTUPKU

Odredbama člana 172. stav (1) Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 69/07 i 2/08), propisuje se da kada nije u pitanju složen i obiman zakon, podnosilac prijedloga zakona može umjesto nacрта podnijeti prijedlog zakona i predložiti da se prijedlog zakona pretresa po skraćenom postupku bez nacрта zakona.

Također, u članu 164. stav (1) Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/03) propisuje se kada je to programom rada Doma naroda predviđeno ili kada nije u pitanju složen i obiman zakon, podnosilac prijedloga zakona može umjesto nacрта podnijeti prijedlog zakona i predložiti da se prijedlog zakona raspravlja po skraćenom postupku bez nacрта zakona.

S obzirom da se predloženim zakonom nameće porezna obaveza stranim licima koja će potpisati Ugovor o koncesiji istraživanja nafte i plina u Federaciji Bosne i Hercegovine, a zakon nije obiman i složen, te ispunjava kriterije propisane članom 172. stav (1) Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 69/07 i 2/08) i članom 164. stav (1) Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/03) predlažemo da se Zakon o porezu na ugljovodonike u Federaciji Bosne i Hercegovine razmatra po skraćenom postupku.

ZAKON
O POREZU NA UGLJOVODONIKE U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

(Predmet zakona)

- (1) Ovim zakonom uređuje se obveznik poreza na ugljovodonike, metodologija utvrđivanja porezne osnovice, prijava, obračun i plaćanje poreza, zastara, poslovne evidencije, kaznene odredbe za prekršaje koji se odnose na povrede odredbi ovog zakona kao i druga pitanja od značaja za utvrđivanje poreza koji se prema ovom zakonu plaća u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija).
- (2) Porez na ugljovodonike je javni prihod budžeta Federacije.

Član 2.

(Primjena zakona)

- (1) Zakon se primjenjuje na djelatnosti od istraživanja i eksploatacije nafte i plina, na aktivnosti i poslove koji se na njih odnose, kao i na cjevovodni transport izvađene nafte:
- a) u podmorju Federacije u mjeri u kojoj se te aktivnosti obavljaju u područjima koja su pod suverenitetom, odnosno na kojima Bosna i Hercegovina odnosno Federacija ostvaruje suverena prava i jurisdikciju i/ili postrojenjima koja se nalaze na teritoriji Federacije;
 - b) u ležištima koja se nalaze van međunarodnih granica ili srednje razdjelne linije u odnosu na drugu državu, u obimu prava na ekstrakciju nafte i plina koje Bosni i Hercegovini odnosno Federaciji pripadaju po međunarodnom ugovoru;
 - c) van teritorije Federacije ili područja iz tačke a) ovog stava, a koji se odnose na dovođenje nafte i plina, kao i aktivnosti i poslove koji se na njih odnose, u mjeri u kojoj pravo Bosne i Hercegovine odnosno Federacije da uvodi poreze na aktivnosti i poslove, propisuje opće međunarodno javno pravo ili poseban sporazum sa stranom državom;
 - d) u okviru granica kopnene teritorije, unutrašnjih voda i teritorijalnog mora Bosne i Hercegovine, a odnose se na transport nafte i plina iz područja navedenih u tač. a), b) ili c) ovog stava, kao i drugih aktivnosti u postrojenjima za utovar i istovar kao dio vađenja i transporta nafte i plina.
- (2) Aktivnosti iz stava (1) ovog člana uključuju i preradu nafte i plina u objektima koji se koriste za ekstrakciju ili transport u oblastima navedenim u stavu (1) ovog člana, bez obzira na to da li je nafta ili plin izvađen u tom području.

Član 3.

(Primjena ostalih zakona)

Na pitanja rezidentnosti poreznog obveznika, poslovne jedinice nerezidenta, statusnih promjena, grupnog oporezivanja, transfernih cijena, otklanjanja dvostrukog oporezivanja primjenjuju se propisi o porezu na dobit u Federaciji.

Član 4.

(Definicije)

- (1) U smislu ovog zakona primjenjuje se značenje pojmova koji su definirani u propisima o istraživanju i eksploataciji nafte i plina u Federaciji, te drugim zakonima i propisima u Federaciji i Bosni i Hercegovini, ukoliko u ovom zakonu nije izričito navedeno drugačije značenje.
- (2) U smislu ovog zakona primjenjuju se sljedeći pojmovi:
 - a) pojam „*ugljovodonič*“ uključuje naftu i plin koji se u prirodnom stanju nalaze ispod površine tla ili morskog dna, u tečnom ili plinovitom stanju, kao i sirovo mineralno ulje, prirodni benzen, prirodni plinovi i ostale supstance koje se mogu sa njima izvaditi iz ležišta.
 - b) pojam „*upstream aktivnost*“ uključuje aktivnosti koje se odnose na vađenje nafte i plina iz ležišta i izgradnja i korištenje postrojenja za potrebe eksploatacije nafte i plina, uključujući istraživanje, bušenje bušotina, proizvodnju, transport i korištenje nafte i plina za potrebe eksploatacije, osim transporta nafte i plina na velikim željezničkim, zračnim, cestovnim vozilima ili plovnim objektima osim likvifikacije plina.
 - c) pojam „*Ugovor o koncesiji*“ je ugovor zaključen u pismenoj formi između koncedenta – Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i koncesionara – pravnog lica, kojim se uređuju međusobna prava i obaveze u postupku istraživanja i eksploatacije nafte i plina.
 - d) pojam „*kvarta*“ znači period od tri uzastopna mjeseca koje počinje 1. januara, 1. aprila, 1. jula, odnosno 1. oktobra, a završava 31. marta, 30. juna, 30. septembra odnosno 31. decembra.
 - e) pojam „*Pridruženo lice*“ znači lice u odnosu sa koncesionarom ili, ako ima više od jednog lica, u odnosu sa svakim takvim licem, lice koja kontrolira ili je pod nadzorom koncesionara ili pod zajedničkom kontrolom, ili pod zajedničkom kontrolom bilo kojeg takvog lica.
 - f) pojam „*Pridruženi saradnik*“ znači bilo koje Pridruženo lice, podugovarač ili drugo lice povezano sa koncesionarom za obavljanje *upstream aktivnosti*.

Član 5.

(Porezni obveznik)

- (1) Obveznik poreza na ugljovodonike je pravno lice, neovisno od rezidentnosti, koje na osnovu Ugovora o koncesiji, obavlja upstream aktivnosti na teritoriji Federacije na iznos dobiti iz tih aktivnosti u skladu sa ovim zakonom.

- (2) Obveznik poreza na ugljovodonike je i Pridruženi saradnik koji obavlja upstream aktivnosti u skladu sa bilo kojim ugovorom sklopljenim u vezi s Ugovorom o koncesiji.

II. METODOLOGIJA UTVRĐIVANJA POREZNE OSNOVICE

Član 6.

(Porezna osnovica)

- (1) Osnovica za obračun poreza na ugljovodonike jeste dobit iz upstream aktivnosti koja se utvrđuje usklađivanjem prihoda i rashoda na način propisan ovim zakonom.
- (2) Za utvrđivanje porezne osnovice priznaju se prihodi i rashodi iskazani u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima i standardima finansijskog izvještavanja.
- (3) Porezno priznati rashodi su dokumentirani rashodi, koji su umanjeni za iznos poreza na dodanu vrijednost koji se može odbiti, koje porezni obveznik pravilno iskazuje u finansijskim izvještajima, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom.
- (4) Kod utvrđivanje porezne osnovice za poslovnu jedinicu nerezidenta i obveznika iz člana 5. ovog zakona, prihod mora odgovarati onom prihodu koju bi ostvarila kada bi bila samostalno i nezavisno pravno lice koje obavlja istu ili sličnu djelatnost pod istim ili sličnim uslovima, te kada bi obavljala djelatnost potpuno samostalno sa pravnim licem čija je poslovna jedinica.
- (5) Utvrđivanje porezne osnovice vrši se na konzistentan način kako je propisano ovim članom.
- (6) Iznos poreza na ugljovodonike se izračunava množenjem porezne osnovice stopom poreza na ugljovodonike.

Član 7.

(Prihodi iz upstream aktivnosti)

- (1) Prihodima iz upstream aktivnosti koji se uključuju u poreznu osnovicu smatraju se:
 - a) Prihodi ostvareni po osnovu proizvodnje, transporta, prerade i/ili prodaje ugljovodonika;
 - b) Prihodi od kamata i drugi prihodi od finansiranja, kursne razlike i finansijska dobit od upstream aktivnosti;
 - c) Prihodi od raspolaganja imovine pribavljene za korištenje u aktivnostima koje se odnose na upstream;
 - d) Tržišna vrijednost osnovnog sredstva koje je prestalo da se koristi za upstream aktivnosti;
 - e) Novčana sredstva preostala na posebnom računu nakon deinstalacije;
 - f) Vrijednost zaliha ugljovodonika.
- (2) Prihodi iz stava (1) tač. a) i f) ovog zakona utvrđuju se na osnovu ugovorene prodajne cijene ili tržišne cijene utvrđene u skladu sa članom 9. ovog zakona, ukoliko ugovorena prodajna cijena odstupa od tržišne cijene.

Član 8.

(Izuzeti prihodi iz upstream aktivnosti)

Prihodima iz člana 7. ovog zakona ne smatraju se:

- a) novčana sredstva ostvarena po osnovu poravnanja zaključenog radi naknade štete prema trećim licima uslijed prestanka upstream aktivnosti ili deinstalacije postrojenja.
- b) novčana sredstva ostvarena po osnovu upotrebe osnovnih sredstava koja su uništena uslijed požara ili druge nezgode, odnosno eksproprijirana, ako porezni obveznik ta novčana sredstva reinvestira u roku od tri godine od dana njihove realizacije za nabavku novih osnovnih sredstava iste vrste.

Član 9.

(Utvrđivanje tržišne cijene)

- (1) Tržišna cijena je cijena po kojoj se trguje ugljovodonicima između nepovezanih lica na slobodnom tržištu.
- (2) Tržišna cijena utvrđuje se na osnovu postignute i kotirane cijene za ugljovodonike iste ili odgovarajuće vrste na slobodnom tržištu, sa usklađivanjem za razlike u kvaliteti, za troškove transporta, ovisnosti o datumu isporuke, plaćanja i drugih rokova i uslova, kao i na osnovu postignute i kotirane cijene za proizvode ugljovodonika, sa usklađivanjem za rafiniranje, te druge uporedive cijene ili vrednovanje ugljovodonika koja mogu biti na raspolaganju.
- (3) Kod utvrđivanja tržišne cijene neće se koristiti cijene postignute između povezanih lica, odnosno drugi elementi koji bi mogli biti od utjecaja na utvrđivanje nižeg nivoa ugovorene cijene od cijene koja se formira između nepovezanih lica na slobodnom tržištu.

Član 10.

(Utvrđivanje rashoda iz upstream aktivnosti)

- (1) Rashodima iz upstream aktivnosti koji se uključuju u poreznu osnovicu smatraju se:
 - a) Kapitalni troškovi koji su nastali kupovinom, odnosno drugim pribavljanjem postrojenja za proizvodnju ili transport ugljovodonika, uključujući instalacije ili strukture kao što su platforme, podmorske instalacije i postrojenja, terminali, postrojenja i cjevovodi, podvodni kablovi za snabdijevanje postrojenja energijom (struja, hidraulika i sl.), hemikalijama i daljinskim kontrolama, neophodnu pripadajuću opremu i drugu pokretnu imovinu koja je sastavni dio ili je povezana sa tim postrojenjima, kao i troškove istraživanja koji se priznaju u skladu sa ugovorom o koncesiji.
 - b) Operativni troškovi koji se odnose na troškove zaposlenih u vezi sa upstream aktivnostima, troškovi potrošnog materijala, troškovi usluga, kao i drugi troškovi koji se priznaju u skladu sa ugovorom o koncesiji.
 - c) Sredstva uplaćena za deinstalaciju koja se odnose na ime budućih rashoda za deinstalaciju postrojenja za proizvodnju, obradu, preradu, ili transport ugljovodonika.

- d) Troškovi finansiranja koji predstavljaju neto finansijske troškove za obavljanje upstream aktivnosti, nastali po osnovu zaduženja uz kamatu, koji obuhvataju rashode za kamate, kao i razliku između pozitivne i negativne kursne razlike na zaduženja. Ako su pozitivne kursne razlike veće od rashoda za kamate i negativnih kursnih razlika, taj iznos predstavlja neto finansijski prihod i smatra se prihodom u skladu sa članom 7. stav (1) tačka b) ovog zakona.
- (2) Kamate i pripadajući troškovi prema povjeriocu sa statusom povezanog lica priznaju se na teret rashoda u visini koja ne prelazi troškove kamata na slobodnom tržištu.
 - (3) Naknade, takse i drugi javni prihodi koje je obveznik dužan platiti po osnovu drugih zakonskih propisa, smatraju se da su plaćeni u svrhu ostvarivanja dobiti.

Član 11.

(Nepriznati rashodi iz upstream aktivnosti)

Na teret rashoda ne priznaju se:

- a) odbici po osnovu amortizacije goodwill-a;
- b) gubici ili ispravke vrijednosti po osnovu umanjenja vrijednosti osnovnih sredstava;
- c) provizije od prodaje, diskonta ili troškova prijenosa ugljovodonika između povezanih lica;
- d) rashodi nastali kao rezultat naknada štete prema trećim licima uslijed prestanaka upstream aktivnosti ili deinstalacije;
- e) rashodi na ime poravnanja koja su primljena za gubitke nastale na osnovu zakona;
- f) novčane kazne i penali u vezi sa nepoštivanjem ugovora o koncesiji ili drugih zakona;
- g) kamate i penali za neblagovremeno plaćanje obaveza;

Član 12.

(Vremensko razgraničenje rashoda)

- (1) Kapitalni troškovi iz člana 10. stav (1) tačka a) ovog zakona priznaju se po stopi od 20% godišnje, na vrijednost imovine kada je ista u upotrebi i kojom se obavlja upstream aktivnost od strane poreznog obveznika.
- (2) Rashodi iz člana 10. stav (1) tač. b), c) i d) ovog zakona priznaju se u periodu u kojem su i nastali.

Član 13.

(Porezni gubitak)

- (1) Ako se prilikom utvrđivanja osnovice poreza na ugljovodonike u poreznom bilansu iskaže porezni gubitak, tada se taj porezni gubitak, iskazan u poreznom

bilansu, može koristiti za umanjenje porezne osnovice u budućim obračunskim periodima, a ne duže od pet godina.

- (2) Porezni gubitak iz stava (1) ovog člana, koji nije iskorišten u poreznom bilansu za sljedeću godinu, koristi se u prvoj narednoj godini u kojoj je ostvarena dobit, tako da se porezna osnovica uvijek umanjuje za porezne gubitke starijeg datuma.
- (3) Porezni gubitak obveznika koji je nastao van teritorije Federacije, u Republici Srpskoj ili Brčko Distriktu, kao i porezni gubitak koji je nastao u inostranstvu, se ne priznaje.

III. POREZNA STOPA

Član 14.

(Stopa poreza na ugljovodonike)

Porez na ugljovodonike plaća se po stopi od 30% na poreznu osnovicu utvrđenu u poreznom bilansu.

IV. PRIJAVA, OBRAČUN I PLAĆANJE POREZA

Član 15.

(Porezni period)

- (1) Porez na ugljovodonike se obračunava na poreznu osnovicu u skladu sa odredbama ovog zakona za porezni period koji je jednak kalendarskoj godini.
 - a) Izuzetno od stava (1) ovog člana, porezni period može biti i različit od kalendarske godine u slučajevima:
 - a) početka poslovanja pravnog lica u toku kalendarske godine;
 - b) prestanak poslovanja pravnog lica prije isteka kalendarske godine;
 - c) statusne promjene pravnog lica i
 - d) određivanja drugog poreznog perioda na osnovu rješenja federalnog ministra finansija koje će se primjenjivati najmanje pet uzastopnih poreznih perioda.
- (2) Porezni obveznik sa poreznim periodom iz stava (2) tačka d) ovog člana, dužan je da podnese poreznu prijavu u roku od 30 dana za:
 - a) period od 1. januara tekuće godine do dana kada po rješenju započinje poslovnu godinu koja se razlikuje od kalendarske; ili
 - b) period od dana kada po rješenju prestaje poslovna godina do 31. decembra.

Član 16.

(Razrez poreza)

- (1) Razrez poreza vrši se unosom u evidenciju Porezne uprave Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Porezna uprava) iznosa obaveze koju je utvrdio i u svojoj poreznoj prijavi iskazao obveznik.

- (2) Razrezom se smatra i unos u evidenciju Porezne uprave iznosa porezne obaveze utvrđen kontrolom obveznika odnosno obradom njegove porezne prijave.
- (3) Razrezom se smatra i unos u evidenciju Porezne uprave iznosa porezne obaveze koju je Porezna uprava utvrdila na osnovu podataka iz porezne prijave koju je ona podnijela u ime obveznika.
- (4) Razrez poreza se poništava ili mijenja ukoliko Porezna uprava odredi da se razrez može izmijeniti ili poništiti ili kada ovlašteni službenici Porezne uprave rješenjem nalože uplatu dodatno utvrđene porezne obaveze na osnovu izvršenog nadzora.

Član 17.

(Porezna prijava)

- (1) Obveznici poreza na ugljovodonike dužni su da pravilno i tačno popunjenu poreznu prijavu, podnesu nadležnoj organizacionoj jedinici Porezne uprave u roku od 30 dana po isteku roka propisanog za podnošenje godišnjih finansijskih izvještaja.
- (2) Porezna prijava iz stava (1) ovog člana uključuje Prijavu poreza na ugljovodonike, Porezni bilans i drugu dokumentaciju propisanu ovim zakonom.

Član 18.

(Akontativno plaćanje poreza na ugljovodonike)

- (1) Obveznik poreza na ugljovodonike vrši plaćanje akontacija poreza na ugljovodonike u jednakim kvartalnim iznosima.
- (2) Akontacija iz stava (1) ovog člana plaća se do 15.tog u mjesecu po isteku svakog kvartala.
- (3) Akontacija plaćenog poreza smatra se kreditom u odnosu na obavezu po godišnjoj poreznoj prijavi.
- (4) Akontacije se obračunavaju po osnovu prijave poreza na ugljovodonike prethodnog poreznog perioda i takav iznos akontacije se plaća sve do podnošenje nove porezne prijave.
- (5) Iznos akontacije može se izmijeniti na zahtjev poreznog obveznika u slučajevima:
 - a) Statusne promjene poreznog obveznika;
 - b) Kada postoji osnovana pretpostavka da će porezni obveznik poslovati sa gubitkom, uz uslov da tu pretpostavku osnovano može dokazati;
 - c) Prirodne i druge nesreće koje su bitno utjecale na poslovanje poreznog obveznika;
- (6) Iznos akontacije može se izmijeniti i od strane Porezne uprave uslijed nadzora ili na osnovu drugih podataka o poslovanju poreznog obveznika sa kojima raspolaže.
- (7) U slučajevima iz st (5) i (6) ovog člana, Porezna uprava će rješenjem utvrditi novi iznos akontacije poreza na ugljovodonike.

- (8) Porezni obveznik koji počinje sa poslovanjem prvi put, nije dužan plaćati akontacije poreza na ugljovodonike do podnošenja prve prijave poreza na ugljovodonike.
- (9) Ako je porez koji je utvrđen i iskazan u prijavi poreza na ugljovodonike veći od iznosa ranije uplaćenih akontacija, obveznik je tu razliku dužan uplatiti najkasnije 20 radnih dana nakon dana podnošenja porezne prijave.
- (10) Ako je porez koji je utvrđen i iskazan u prijavi poreza na ugljovodonike manji od iznosa ranije uplaćenih mjesečnih akontacija poreza na dobit ili pretplata poreza na dobit iz ranijih perioda, više plaćeni porez će se, u skladu sa zahtjevom obveznika, vratiti u roku 20 radnih dana od dana podnošenja zahtjeva za povrat ili uračunati u akontacije poreza na ugljovodonike za naredni period, ukoliko obveznik nema neizmirenih obaveza po osnovu drugih poreza.

Član 19.

(Zatezna kamata)

- (1) Na iznos poreza na ugljovodonike i/ili na iznos akontacije koja nije plaćena u zakonom propisanom roku, porezni obveznik plaća zateznu kamatu na javne prihode.
- (2) Porezni obveznik ima pravo na zateznu kamatu na javne prihode u slučaju povrata više plaćenog poreza ili pogrešno uplaćenog poreza.

V. POSLOVNE EVIDENCIJE

Član 20.

(Poslovne knjige i evidencije)

Za utvrđivanje porezne osnovice mjerodavne su poslovne knjige i evidencije koje se vode u skladu sa propisima o računovodstvu i reviziji u Federaciji.

VI. KAZNENE ODREDBE

Član 21.

(Novčani prekršaji)

- (1) Porezni obveznici koji, činjenjem ili nečinjenjem, naprave prekršaj u vezi sa odredbama ovog zakona, podliježu novčanoj kazni za prekršaje.
- (2) Novčanom kaznom od 3.000,00 KM do 100.000,00 KM kaznit će se za prekršaj porezni obveznik ako ne podnese poreznu prijavu u skladu sa članom 17. ovog zakona.
- (3) Novčanom kaznom od 2.000,00 KM do 30.000,00 KM kaznit će se za prekršaj porezni obveznik ako ne plaća akontaciju prema članu 18. ovog zakona.
- (4) Za prekršaj iz st. (2) i (3) ovog člana, kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 2.500,00 KM do 10.000,00 KM.

- (5) Novčane kazne propisane st. (2), (3) i (4) ovog člana povećavaju se za 50% u slučajevima kada je porezni obveznik počinio drugi put ili više puta prekršaj iz st. (2) i (3) ovog člana.

VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 22.

(Podzakonski akti)

Federalni ministar finansija će u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona donijeti Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na ugljovodonike kojim će se propisati: utvrđivanje porezne osnovice, porezno priznati prihodi i rashodi, način i uslove utvrđivanja tržišne cijene, procedure utvrđivanja i naplate poreza, oblik, sadržaj, načini i rokovi dostavljanja obrazaca poreznih prijava, oblik i sadržaj obrasca pregleda nastalih, iskorištenih i neiskorištenih poreznih gubitaka i druga pitanja od značaja za primjenu ovog zakona.

Član 23.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH", a primjenjuje se od 01.01.2021. godine.

O B R A Z L O Ž E N J E

1. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u članu III.1. tačka c), koji je izmijenjen Amandmanima VIII, LXXXIX i CVI, i člana IV.A.20.(1) j) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojima je u isključivoj nadležnosti Federacije donošenje propisa o finansijama i finansijskim institucijama Federacije i fiskalna politika Federacije, a Parlament Federacije, uz ostala ovlaštenja predviđena Ustavom, odgovoran je za donošenje zakona kojima se razrezuje porez ili na drugi način osigurava potrebno finansiranje.

2. RAZLOZI ZA DONOŠENJE NOVOG ZAKONA

Federalni zavod za geologiju i Ministarstvo energije, rudarstva i industrije su pripremili „Program regionalnih istraživanja nafte, koncedenta i prirodnog plina na prostoru Federacije BiH za period 2014 – 2023. godina koji je Vlada Federacije BiH usvojila na 143. sjednici („Službene novine Federacije BiH“, broj: 103/14) i koji predstavlja osnovni strateški dokument Vlade Federacije BiH za istraživanje i dodjelu koncesije na prostoru Federacije BiH za ovu energetska mineralnu sirovinu.

Usvajanjem Zakona o istraživanju i eksploataciji nafte i plina u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 77/13) i Uredbe o sadržaju ugovora o koncesiji za istraživanje i eksploataciji nafte i plina u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 70/14) postavljen je pravni osnov za realizaciju navedenog Programa.

Po osnovu zaključka Vlade Federacije BiH, V. broj: 331/14 od 27.02.2014. godine, kojim je zaduženo Federalno ministarstvo finansija da nakon izvršenih analiza predloži fiskalni sistem koji podrazumijeva stabilnu i transparentnu poreznu politiku na dugi rok, što je posebno važno kod istraživanja nafte i plina.

Federacija Bosne i Hercegovine se usvajanjem Zakona o istraživanju i eksploataciji nafte i plina u Federaciji BiH opredijelila za ugovorni odnos - Koncesije, prema kojem koncesionar ima ekskluzivno pravo na eksploataciji i proizvodnju nafte i plina na koncesionom području, te postaje vlasnik proizvedene nafte i plina. Ovaj fiskalni model se isključivo primjenjuje u 27 država, te u još 25 država u kombinaciji sa ostalim fiskalnim modelima od ukupno posmatrane 74 države. Fiskalni model koncesije se prilagođava fiskalnom sistemu svake države pojedinačno, te se fiskalno opterećenje raspoređuje kroz naknade i poreze, vodeći računa o više ključnih faktora. Prema ugovornom odnosu-koncesija, pravni subjekt obično plaća Vladi države naknade i poreze na dobit, ali mogu se ugovoriti i druga plaćanja Vladi kao što su: bonusi, rente, porez na izvor, specijalni porez na naftni profit, izvozni prihodi, učešće države i slično.

Federalno ministarstvo finansija je izvršenom analizom konstatovalo da ključni problem sa kojim se suočavaju svi fiskalni modeli jesu vremensko usklađivanje oporezivanja industrije nafte i plina, jer su ograničavajući faktori visoki troškovi do momenta pronalaska i ekstrakcije prirodnog resursa kao i dugi proizvodni ciklusi. Stoga, dobar fiskalni model treba da se uključi u faze radnji na istraživanju, eksploataciji, preradi i transportu nafte i plina, s aspekta podjele rizika i profita između kompanije – koncesionara i Vlade države.

Visina fiskalnog opterećenja za industriju nafte i plina prema istraživanjima MMF-a iz 2012. godine kretala se od 65% - 85% ovisno od više faktora, a ključni su ekonomska i socijalna razvijenost države i njenih prirodnih resursa; politička stabilnosti, zakonska regulativa, podrživost industriji kroz druge djelatnosti; kretanje cijena sirove nafte na tržištu. S obzirom da Federacija Bosne i Hercegovine ne posjeduje potvrdu postojanosti i količine prirodnog resursa nafte i plina, te da je država Bosna i Hercegovina zemlja u razvoju, predloženo je ukupno fiskalno opterećenje od 55% do 65% kroz naknade i poreze. Predloženo fiskalno opterećenje odnosi se isključivo na raspodjelu profita koncesionara i Vlade, a ne uključuje ostala redovna fiskalna opterećenja.

Zakon o istraživanju i eksploataciji nafte i plina u Federaciji BiH je već predvidio dvije vrste naknada prema članu 12 stav (1) Zakona, te je predloženo još uvođenje ekstra poreza na profit kompanije – koncesionara s ciljem postizanja predviđenog fiskalnog opterećenja, nakon čega bi predviđeno fiskalno opterećenje uključivalo:

1. Naknada za koncesiju za istraživanje (član 12. stav (1) tačka i) Zakona o istraživanju i eksploataciji nafte i plina u Federaciji BiH

Ova vrsta naknada obračunava se i plaća na godišnjem nivou za ukupnu površinu istraživanja odnosno istražni prostor prema km². Njena visina bi bila predmet pregovora između Vlade Federacije BiH i kompanije-koncesionara, a način obračuna se regulira posebnim podzakonskim aktom. Funkcija ove naknade je destimuliranje koncesionara da zadržava površine koje ne koristi. Stoga je i predložen progresivan sistem obračuna naknade zavisno od vremena istraživanja, s tim da bi bilo poželjno početno manje fiskalno opterećenje iz razloga da je ipak kompanija-koncesionar zainteresovan za dubinsko istraživanje prirodnog resursa, a višestruko veće fiskalno opterećenje nakon realnog roka vršenja faze istraživanja, da se ne zadržavaju površine koje se ne koriste za proizvode aktivnosti.

2. Naknada za koncesiju za eksploataciju nafte i plina (član 12. stav (1) tačka j) Zakona o istraživanju i eksploataciji nafte i plina Federaciji BiH

Ova vrsta naknade obračunava se i plaća na proizvedenu količinu prirodnog resursa, i predstavlja jedan od dva osnovna javna prihoda koji bi osigurali predloženo fiskalno opterećenje, a istovremeno osigurava javni prihod od prvog dana proizvodnje. Njena visina bi bila predmet pregovora između Vlade i kompanije-koncesionara, a način obračuna se regulira posebnim podzakonskim aktom. Istovremeno njena visina zavisi od kvaliteta nafte i plina koji se nalazi na prostoru države, a i od količine dnevne proizvodnje. Prema fiskalnim modelima drugih država, ova vrsta naknada je progresivnog karaktera u odnosu na proizvodnju, a i njena vrijednost se obračunava procentualnim učešćem u tekućoj tržišnoj cijeni barela nafte odnosno milionu standardnih kubnih stopa plina. Početne niske stope naknada stimuliraju proizvođača za potpunu iskorištenost ležišta prirodnog resursa, jer bi visoke stope mogle dovesti do trajnog neiskorištavanja.

3. Ekstra porez na profit iz industrije istraživanja i eksploatacije nafte i plina

Koncesionar podliježe poreznoj obavezi u skladu sa Zakonom o porezu na dobit Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 15/16) po kojem je stopa oporezivanja 10% na ostvareni profit. U slučaju primjene samo općeg poreza na dobit pravnih lica po stopi od 10%, ne bi se postiglo željeno fiskalno opterećenje za industriju istraživanja nafte i plina, stoga se predlaže uvođenje ekstra poreza koji bi se obračunavao i plaćao samo u ovoj industriji.

Prema dostupnim informacijama praksa država koje se već dugoročno bave razvojem ove industrije jeste da razvijene države oporezuju ovu vrstu profita kroz svoje opće zakone o porezu na dobit, a zemlje u razvoju, kakva je i Bosna i Hercegovina, imaju niske stope prema općim zakonima o porezu na dobit te uvode ekstra profit po posebnim zakonima, da bi dostigle željeni nivo fiskalnog opterećenja. Razlog više je i činjenica da je država Bosna i Hercegovina jedna od država koja ima izrazito nisku stopu poreza na dobit te se na globalnom nivou svrstava u kategorije zemalja „poreznog raja“.

Zakonom o porezu na ugljovodonike definirali su se uslovi i principi oporezivanja, kao i stopa oporezivanja. Industrija istraživanja i eksploatacije nafte i plina zahtijeva specifična definiranja visine prihoda kroz referentne vrijednosti, limitiranje troškova u porezne svrhe, računovodstvenih politika u porezne svrhe i sl., te se iz tog razloga ne može inkorporirati u opći zakon o porezu na dobit. S obzirom da su aktivnosti istraživanja i eksploatacije nafte i plina dugoročnog karaktera, u fazi pregovaranja dovoljno je obavijestiti učesnike o modelu fiskalne politike, odnosno uvođenju ove vrste poreza kao i o visini ukupnog fiskalnog opterećenja. Shodno navedenom, da bi postigli željeni nivo fiskalnog opterećenja predloženo je uvođenje ekstra poreza po stopi u rasponu 30%.

3. OBRAZLOŽENJA PREDLOŽENIH RJEŠENJA U ZAKONU

Zakon o porezu na ugljovodonike u Federaciji Bosne i Hercegovine sastoji se iz 8. Poglavlja i to: Opće odredbe, Metodologija utvrđivanja porezne osnovice, Porezna stopa, Prijava obračun i plaćanje poreza, Poslovne evidencije, Zastara, Kaznene odredbe i Prijelazne i završne odredbe.

U članu 1. sadržan je predmet Zakona, na način da su nabrojani ključni elementi koji se uređuju ovim zakonom i to: obveznik poreza na ugljovodonike, metodologija utvrđivanja porezne osnovice, prijava, obračun i plaćanje poreza, zastara, poslovne evidencije, kaznene odredbe za prekršaje koji se odnose na povrede odredbi ovog zakona kao i druge odredbe od značaja za utvrđivanje poreza koji se prema ovom Zakonu plaća u Federaciji Bosne i Hercegovine. Kroz ovaj zakon određena je i pripadnost javnog prihoda.

U članu 2. sadržano je ograničenje primjene ovog zakona na djelatnost istraživanja i eksploatacije nafte, kao i geografska ograničenja primjene, u svrhu jasnog definiranja da se ovaj porez odnosi samo na djelatnosti istraživanja i eksploatacije nafte i plina.

U članu 3. sadržane su odredbe kojima se povezuju pojmovi i postupci Zakona o porezu na dobit („Službene novine Federacije BiH“, broj: 15/16) i drugih propisa koji uređuju postupke ovim Zakonom.

U članu 4. sadržani su pojmovi s ciljem olakšanja tumačenja i primjene ovog zakona, navodi se da se primjenjuju pojmovi koji su definirani drugim zakonskim propisima a posebno Zakona o istraživanju nafte i plina. Također se uvodi značenje pojmova koji se koriste u ovom zakonu, a koji su općeg značenja u svrhu osiguranja pravilne i jednostavne primjena odredbi zakona.

U članu 5. definiraju se lica koja su obveznici poreza na ugljovodonike na način da se uključuju sva lica koja će učestvovati u istraživanju i eksploataciji nafte i plina, a u skladu sa Ugovorom o koncesiji i podugovorima ili drugim sporazumima koji proizlaze iz ovog glavnog ugovora.

U članu 6. uređuje se metodologija formiranja porezne osnovice koja polazi od utvrđene dobiti iz upstream aktivnosti koja se utvrđuje netiranjem prihoda i rashoda koji su propisani ovim Zakonom. Metodologija formiranja porezne osnovice počiva na dva principa i to: *princip konzistentnosti* – utvrđivanje porezne osnovice u kontekstu pravilnosti, stabilnosti i istrajnosti kod vrednovanja stavki koje utječu na poreznu osnovicu. S obzirom da se polazi od međunarodnih računovodstvenih standarda koji omogućavaju vrednovanje npr. jedne stavke na više načina - metoda, princip konzistentnosti će osigurati pravilno iskazivanje jedne stavke na isti način u kontinuitetu kod formiranja porezne osnovice. Drugi *princip dokumentiranosti* počiva na zahtjevu da se svaka stavka koja utječe na formiranje porezne osnovice mora dokumentirati kroz vjerodostojnu dokumentaciju iz koje se može cijeliti nastalost poslovnog događaja.

Zbog specifičnosti poslovanja poslovnih jedinica, a s obzirom da i one predstavljaju poreznog obveznika ukoliko posluju na teritoriji Federacije, formiranje dobiti izdvajanjem iz ukupne dobiti privrednog društva predstavlja operativni problem. Stoga je i navedeno da dobit podružnice/poslovne jedinice mora odgovarati onoj dobiti koju bi ostvarila podružnica/poslovna jedinica kada bi bila samostalni i nezavisan subjekt koji obavlja istu ili sličnu djelatnost pod istim ili sličnim uslovima, te kada bi obavljala djelatnost potpuno samostalno sa subjektom čija je podružnica/poslovna jedinica.

U članu 7. taksativno su definirani prihodi koji se uključuju u poreznu osnovicu, a koji su isključivo vezani za prihode iz proizvodnje nafte i plina.

U članu 8. propisani su prihodi koji se izuzimaju iz porezne osnovice, a koji su u prvenstveno posljedica štetnog događaja.

U članu 9. navodi se način utvrđivanja tržišne cijene po kojoj će se iskazivati prihodi kod utvrđivanja porezne osnovice. Metodologija se naslanja na međunarodnu praksu.

U članu 10. propisuju se taksativno rashodi u smislu ovog zakona kod formiranja porezne osnovice, grupirani u četiri kategorije, a koji su kao takvi klasifikovani računovodstvenim propisima koji su svojstveni ovoj industriji. Prvu grupu čine kapitalni troškovi koji uključuju troškove nabavke opreme i postrojenja potrebnih za obavljanje djelatnosti. Drugu grupu čine troškovi koji su operativnog i pomoćnog karaktera. Treću grupu čine izdvajanje sredstava za deinstalacije nakon završetka istraživanja i eksploatacije nafte i plina i četvrtu grupu čine troškovi finansiranja. Ovim članom je predviđeno također da se sva plaćanja u korist javnih prihoda budžeta u Bosni i Hercegovini smatraju porezno priznatim rashodima, npr. naknade, takse i drugi javni prihodi koje je obveznik dužan plaćati u skladu sa drugim zakonskim propisima.

U članu 11. taksativno se propisuju rashodi koji se ne priznaju kod utvrđivanja porezne osnovice, a koji kao takvi se mogu svrstati u kategorije iz člana 10. Zakona. Izuzimanje ovih rashoda je predloženo jer isti su rezultat nepoštivanja osnovnog principa poslovanja „pažnja dobrog privrednika“, te je i zaštitni mehanizam porezne osnovice.

U članu 12. uređuje se vremensko ograničenje kapitalnih rashoda (amortizacija) na 20% godišnje. Postavljen je uslov da se imovina koja se amortizuje mora upotrebljavati od strane poreznog obveznika za obavljanje djelatnosti.

U članu 13. uređuje se porezni gubitak koji može nastati obavljanjem ove djelatnosti, te je omogućeno poreznom obvezniku da izvrši prijenos poreznog gubitka na budući period – pet godina od godine u kojoj je nastao. Nakon isteka perioda od pet godina, obveznik gubi pravo na umanjenje porezne osnovice u narednim obračunskim periodima. Također je propisan tretman poreznog gubitka koji je nastao poslovanjem

van teritorije Federacije kao porezno nepriznat. Na kraju je navedeno da će se Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na ugljovodonike propisati pregled i sadržaj obrasca za porezne gubitke.

U članu 14. utvrđuje se visina stope poreza na ugljovodonike. Porez plaća se po stopi od 30% na osnovicu poreza koja je utvrđena.

U članu 15. uređuje se porezni period za koji se utvrđuje porezna obaveza poreza te je izjednačen sa kalendarskom godinom. Ovim članom propisani su i izuzeci u kojima je dozvoljen i drugi period za koji se utvrđuje porez (prestanak i početak poslovanja u toku kalendarske godine, statusne promjene ili na zahtjev poreznog obveznika određivanje drugog obračunskog perioda). Također je i ovdje izvršeno usklađivanje sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Federacije BiH u dijelu određivanja drugog obračunskog perioda.

U članu 16. propisan je način na koji se vrši razrez poreza kao i što se smatra razrezom poreza, te je poštovan princip samooporezivanja od strane poreznog obveznika, kao i mogućnost poništavanja ili mijenjanja utvrđenih razreza poreza od strane Porezne uprave kao nadzornog organa.

U članu 17. propisana je obaveza podnošenja porezne prijave kao i rok za podnošenje porezne prijave. Navedeno je da porezna prijava uključuje i Prijavu poreza na dobit i Porezni bilans i svu drugu dokumentaciju propisanu ovim zakonom. Na kraju je navedeno da će se Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na ugljovodonike propisati sadržaj porezne prijave i poreznog bilansa.

U članu 18. propisuje se obaveza uplate akontacija poreza na dobit na kvartalnom nivou, te se uvodi obaveza uplate akontacije i za pravna lica koja su u postupku stečaja ili likvidacije od dana početka do dana okončanja postupaka stečaja ili likvidacije, jer pravna lica i dalje posluju u tom periodu. Propisan je način utvrđivanja visine akontacije, te mogućnost izmjene visine akontacije na zahtjev poreznog obveznika uslijed slučajeva statusne promjene ili osnovane sumnje da će poslovati sa gubitkom ili prirodne i druge nesreće koje su bitno utjecale na poslovanje poreznog obveznika. Isto tako je data mogućnost Poreznoj upravi da rješenjem izmjeni visinu akontacije kao posljedica nadzora ili drugih saznanja. Oslobođeni su plaćanja akontacije porezni obveznici koji počinju prvi put sa poslovanjem. Propisuje se tretman više ili manje uplaćenih akontacija poreza na ugljovodonike. Propisan je rok od 20 dana, nakon dana podnošenja porezne prijave, u kojem je obveznik dužan da izmiri dugovanje po osnovu porezne obaveze ili da traži povrat više plaćenog poreza, ukoliko se ne uračunava u buduće porezne obaveze.

U članu 19. propisuje se obaveza obračuna zatezne kamate za svaki dan zakašnjenja za izmirenje obaveze po osnovu plaćanja poreza na prema Zakonu o visini stope zatezne kamate na javne prihode, kao i pravo na zatezne kamate u slučaju više plaćenog poreza ili pogrešno uplaćenog poreza.

U članu 20. propisano je da su u svrhu utvrđivanja porezne osnovice mjerodavne poslovne evidencije u skladu sa propisima koji se primjenjuju na teritoriji Federacije.

U članu 21. propisane su novčane kazne za porezne prekršaje koje naprave porezni obveznici kao i odgovorno lice u pravnom licu, a u skladu sa Zakonom o prekršajima u Federaciji BiH.

U članu 22. propisan je rok od 12 mjeseci u kojem je federalni ministar finansija dužan da donese Pravilnik o primjeni Zakona o porezu na ugljovodonike kojima će se bliže urediti pitanja od značaja za primjenu ovog zakona.

U članu 23. propisano je stupanje na snagu ovog zakona i njegova primjena.

4. USKLAĐENOST SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE, EVROPSKIM PRINCIPIMA I STANDARDIMA

Nakon uvida u primarne i sekundarne izvore prava Evropske unije i analize odredbi predmetnog zakona ustanovljeno je da trenutno ne postoje važeće direktive koje uređuju dostavljeni prijedlog. Stoga, imajući u vidu obavezu propisanu odredbom člana 3. stav (2) Uredbe o Uredu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za zakonodavstvo i usklađenost sa zakonodavstvom Evropske unije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 49/07), dostavljamo Izjavu o usklađenosti.

5. FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno osigurati sredstva iz budžeta Federacije Bosne i Hercegovine.